

Nr 42.

Ankom till riksdagens kansli den 14 maj 1926 kl. 2 e. m.

Bevillningsutskottets betänkande, i anledning av vissa delar av Kungl. Maj:ts proposition med förslag till förordning om ändring i vissa delar av förordningen den 19 november 1914 (nr 383) angående stämpelavgiften.

I en den 25 februari 1926 dagtecknad, till bevillningsutskottet hänvisad proposition, nr 201, har Kungl. Maj:t, under åberopande av propositionen bilagt utdrag av statsrådsprotokollet över finansärenden för samma dag, föreslagit riksdagen att antaga följande

Förslag

till

förordning om ändring i vissa delar av förordningen den 19 november 1914 (nr 383) angående stämpelavgiften.

Härigenom förordnas, att 1, 7 och 42 §§ i förordningen den 19 november 1914 angående stämpelavgiften skola i nedan angivna delar erhålla följande ändrade lydelse:

1 §.

I fråga om stämpel till expeditionerna hänföras statsmyndigheterna till följande avdelningar:

Fjärde avdelningen:

Rikets hovrätter; — — — järnvägsstyrelsen; försäkringsinspektionen;
— — — stuteriöverstyrelsen.

7 §.

Från stämpelavgift enligt detta kap. är kronan befriad.
Dessutom äro från stämpelavgift enligt detta kap. befriade:
akademier — — — nyttjanderätt;

barnavårdsnämnder i sådana fall, då de ej föra talan för kommuner i mål och ärenden, som avses i 84 § 1 mom. punkterna a)—c) i lagen om samhällets barnavård;

fattigvårdssamhällen och fattigvårdsinrättningar i andra mål och ärenden än sådana, som avses i 81 § 4 mom. i lagen om fattigvården; så ock annan, som är förklarande part i fattigvårdsmål, beträffande beslut, vilket enligt lag bör genom vederbörande myndighets försorg honom delgivas;

hushållningssällskap — — — ägare;

kommuner i andra mål och ärenden angående tillämpning av lagen om samhällets barnavård än sådana, som avses i 84 § 1 mom. punkterna a)—c) i nämnda lag; så ock annan, som är förklarande part i mål enligt nämnda lag, beträffande beslut, vilket enligt lag bör genom vederbörande myndighets försorg honom delgivas;

kommuner — — — överförmyndare.

Frihet — — — yrkesinspektionen.

Konungen — — — hamnar.

42 §.

I — — — provision.

Har — — — åter.

Har — — — försäljningssumma; dock att vad om vikarie för härads-hövding i hithörande avseende är särskilt stadgat skall lända till efterrättelse.

Skall — — — provisionsbeloppet.

Denna förordning träder i kraft den 1 januari 1927.

Den föreliggande propositionen innefattar förslag om ändringar i stämpelförordningens bestämmelser angående dels stämpelavgift för expeditioner från riksförsäkringsanstalten (1 §), dels stämpelavgift för expeditioner i vissa fattigvårdsmål och därmed jämförliga mål (7 §) dels ock provision vid stämpeluppbörd (42 §).

Stämpelavgift
för expedi-
tioner från
riksförsäk-
rings-
anstalten.

Det med propositionen framlagda författningsförslaget är, i vad det avser 1 § stämpelförordningen, föranlett av de förslag till lag om försäkring för olycksfall i arbete och till lag om riksförsäkringsanstalten, vilka genom proposition nr 109 förelagts riksdagen. Det föreliggande förslaget i sistberörda del kan utskottet upptaga till behandling först sedan riksdagen fattat beslut i anledning av propositionen nr 109.

I propositionen nr 106 har Kungl. Maj:t föreslagit riksdagen att antaga vid propositionen fogade förslag dels till lag om ändring i vissa delar av lagen den 14 juni 1918 (nr 422) om fattigvården och dels till lag om ändrad lydelse av vissa delar av lagen den 6 juni 1924 (nr 361) om samhällets barnavård.

Därvid har föreslagits bland annat, att i fattigvårdslagens 62 § skulle införas en bestämmelse om att i tvister, som avsåges i 8 kapitlet fattigvårdslagen, vad i rättegångsbalken stadgas angående rättegångskostnad skulle äga motsvarande tillämpning samt att i lagen om samhällets barnavård skulle införas ett stadgande om att i vissa tvister enligt samma lag i tillämpliga delar skulle gälla, vad för motsvarande fall vore stadgat i 62 § fattigvårdslagen.

Nämnda bestämmelser avse liksom vissa andra i propositionen nr 106 föreslagna lagändringar huvudsakligen att begränsa antalet fattigvårdsmål och mål angående samhällets barnavård. Vad angår bestämmelserna om rättegångskostnader hava desamma föreslagits i syfte att motverka särskilt s. k. okynnesprocesser. Fattigvårdsprocesserna hava nämligen stigit i antal, så att antalet under år 1925 jämlikt 50 § fattigvårdslagen hos länsstyrelserna anhängiggjorda processer uppgick till 13,426, under det att antalet motsvarande processer under det sista år eller 1918, under vilket 1871 års fattigvårdsförordning gällde, utgjorde endast 6,972.

Enligt vad det vid propositionen fogade statsrådsprotokollet utvisar har chefen för socialdepartementet anfört bland annat, att det visserligen redan nu föreläge möjlighet för de dömande myndigheterna att i fattigvårdsmål, med tillämpning av rättegångsbalkens föreskrifter om rättegångskostnad, ålägga part att ersätta motparten hans kostnader i målet. Tydligt hade emellertid först på allra senaste tiden parterna i fattigvårdsmål börjat framställa yrkanden i sådant avseende. Det låge nära till hands att antaga, att underlåtenheten därutinnan berott på bristande kunskap om att ersättning för rättegångskostnader överhuvudtaget kunde utdömas i fattigvårdsmål. Om det funnes grundad anledning att förmoda, att en mera allmän tillämpning i fattigvårdsmålen av de regler, som enligt rättegångsbalken gällde för utdömande av rättegångskostnadsersättning, skulle vara ett verkamt medel till stävjande av processlystnaden i fattigvårdsmål, torde man icke böra dröja med att i fattigvårdslagen giva klart uttryck åt rätten till sådan ersättning. Av i ärendet avgivna yttrandena att döma syntes den meningen vara övertvägande bland myndigheterna och av hithörande frågor intresserade korporationer, att ett allmännare utdömande av rättegångskostnadsersättning skulle verksamt bidra till det syfte, man främst avsåg att vinna med nu ifrågavarande åtgärder, eller nedbringandet av antalet fattigvårdsmål.

Av motiveringen till propositionen framgår vidare, att i yttranden, som av länsstyrelserna avgivits rörande bland annat anledningarna till det ökade antalet fattigvårdsmål, uppgivits, att även om vederbörande fattigvårdsstyrelse hade fullt klart för sig, att ersättningsanspråket vore befogat, det-

Stämpelavgift för expeditioner i vissa fattigvårdsmål och därmed jämförliga mål.

Prop. nr 106.

samma ofta lika fullt bestredes. Detta vore i sin tur beroende därav, att fattigvårdsstyrelserna ofta ansåge det säkrast och bekvämast att få länsstyrelsens utslag, vilket på sina håll till och med eftersträvades såsom verifikation till räkenskaperna.

Prop. nr 201. Det med nu förevarande proposition, nr 201, till riksdagen överlämnade förslaget till förordning om ändring i vissa delar av förordningen den 19 november 1914 (nr 383) angående stämpelavgiften ansluter sig, i vad det rör 7 § i samma förordning, till den nyss omnämnda propositionen nr 106.

Enligt gällande stämpelförordning äro från stämpelavgift enligt första kapitlet befriade, bland andra, barnavårdsnämnder, fattigvårdssamhällen och fattigvårdsinrättningar, förklarande part i fattigvårdsmål, beträffande beslut, vilket enligt lag bör genom vederbörande myndighets försorg honom delgivas, fosterbarnsnämnder samt, i ärenden angående tillämpning av lagen om fosterbarns vård, hälsovårdsnämnder och kommunalnämnder.

Enligt det i propositionen innefattade förslaget skulle nyss angivna stämpelfrihet i stort sett upphävas i sådana mål enligt fattigvårdslagen och lagen om samhällets barnavård, som handläggas av länsstyrelserna och i vilka talan över länsstyrelsens beslut må fullföljas hos kammarrätten. I övrigt skulle stämpelfrihet fortfarande äga rum för såväl barnavårdsnämnder som fattigvårdssamhällen och fattigvårdsinrättningar. Därjämte har föreslagits den omformulering av paragrafen, som föranleddes därav, att lagen om samhällets barnavård tillkommit och lagen om fosterbarns vård upphävts.

I fråga om förut berörda samband mellan å ena sidan införandet av bestämmelser om ersättning för rättegångskostnader i fattigvårdslagen och lagen om samhällets barnavård och å andra sidan här ifrågavarande upphävande i viss utsträckning av stämpelfriheten har chefen för finansdepartementet till det vid propositionen nr 201 fogade statsrådsprotokollet uttalat följande. Såsom framginge av förutnämnda proposition nr 106 hade en mera allmän tillämpning i fattigvårdsmålen och därmed jämförliga mål av de regler, som enligt rättegångsbalken gälla för utdömande av rättegångskostnadsersättning, ansetts utgöra ett medel till stävjande av processlystnaden i dylika mål, och det torde förhålla sig så, att borttagandet av den nu förefintliga stämpelfriheten såvitt anginge de egentliga fattigvårdsmålen och vissa mål enligt lagen om samhällets barnavård skulle komma att bidra till nämnda medels effektivitet. Då borttagandet av stämpelfriheten i berörda mål icke träffade fattigvårdssamhällena och kommunerna i deras utövande av rent social och humanitär verksamhet, syntes hinder icke kunna anses föreligga för den föreslagna ändringens genomförande.

*Riksdagens
behandling av
prop. nr 106.*

Förenämnda proposition nr 106 har behandlats av andra lagutskottet. I sitt i ärendet avgivna utlåtande, nr 25, har andra lagutskottet, under uttalande, att snara och effektiva åtgärder vore påkallade för fyllande av det med propositionen angivna syftet, tillstyrkt riksdagen att med vissa änd-

ringar för sin del antaga de i propositionen innefattade lagförslagen. Därvid har emellertid utskottet avstyrkt införande i fattigvårdslagen och lagen om samhällets barnavård av de föreslagna bestämmelserna om att i vissa tvister angående tillämpningen av nämnda lagar skulle vad i rättegångsbalken stadgas angående rättegångskostnad äga motsvarande tillämpning. Till stöd härför har andra lagutskottet anfört i huvudsak följande:

»Ehuru fattigvårdslagen nu icke innehåller något stadgande om rätt till ersättning för rättegångskostnader, förekommer likväl med stöd av motiven för 1918 års fattigvårdslag utdömande av sådan ersättning dels regelmässigt för läkarintyg och annan kostnad för anskaffande av bevisning i processen och dels, fastän mera undantagsvis, för annan kostnad i rättegången. Vid här angivna förhållande har det icke syntts utskottet nödvändigt att i fattigvårdslagen införa en direkt bestämmelse om en sådan rätt. Med hänsyn till vad chefen för socialdepartementet enligt det vid propositionen fogade statsrådsprotokollet yttrat därom, att parter i fattigvårdsmål först på allra senaste tiden börjat framställa yrkanden om ersättning för rättegångskostnader, synes det tvärtom utskottet vara lämpligt att avvakta, i vilken riktning den praxis kommer att gå, som de dömande myndigheterna komma att följa i avseende å utdömande av ersättning för rättegångskostnader, innan några särskilda lagstiftningsåtgärder på området vidtagas. Sedan närmare erfarenhet därom vunnits, torde det bliva lättare att avgöra, om det kräves särskilda för ändamålet utformade regler eller ej.»

Vad andra lagutskottet sålunda hemställt har riksdagen numera bifallit.

Den stämpelavgift, om vilken här i främsta rummet är fråga, är den som avser utslag i mål av ifrågavarande slag. Denna stämpelavgift utgör hos länsstyrelserna 6 kronor och hos kammarrätten 20 kronor för första arket.

Utskottet.

Föreliggande förslag utgör ett led i strävandena att nedbringa antalet fattigvårdsmål och mål angående samhällets barnavård, och har utskottet, som finner nämnda strävanden synnerligen beaktansvärda och som anser sig hava grundad anledning att antaga, att den ifrågasatta begränsningen av stämpelfriheten skall bidra till att nedbringa antalet processer, varom här är fråga, icke funnit anledning till annan erinran mot förslaget i nu avhandlade del än att stämpelfriheten icke synes böra begränsas fullt i den utsträckning, som förslaget innebär. Införandet av en stämpelavgift i nu förevarande slag av processer har motiverats främst av en önskan att motverka s. k. okynnesprocesser. Sådana torde — med särskilt avseende fäst på det upplysta förhållandet, att fattigvårdssamhällen understundom framtvunga processer enbart i syfte att erhålla verifikationer till sina räkenskaper — vara att söka särskilt inom de grupper av processer, som föras, med tillämpning av fattigvårdslagen, mellan fattigvårdssamhällen inbördes eller mellan sådan anstalt eller inrättning, som avses i 58 § fattigvårdslagen, och fattigvårdssamhälle, eller ock, med tillämpning av lagen om samhällets barnavård, mellan kommuner inbördes eller mellan allmän anstalt eller inrättning och kommun. Beträffande samtliga nu nämnda slag av processer

synes stämpelplikt böra införas. Däremot synes det utskottet mindre lämpligt att ålägga fattigvårdssamhällen, respektive kommuner stämpelplikt i vidare utsträckning än nyss är sagt eller i mål mot enskild person, understödstagare eller försörjningspliktig, eller mot landsting. Stämpelplikt synes ej heller böra åläggas sådan förklarande part, vanligen enskild person, som enligt stämpelförordningen nu är befriad från stämpelavgift.

Mot de föreslagna omformuleringar av ifrågavarande 7 §, som föränletts av tillkomsten av barnavårdslagen och upphävandet av lagen om fosterbarns vård, har utskottet icke funnit anledning till erinran.

I det förslag, som utskottet går att framlägga, har den av Kungl. Maj:t föreslagna lydelsen av 7 § omarbetats med iakttagande av den jämkning i fråga om stämpelpliktens omfattning, som utskottet på sätt nyss sagts ansett önskvärd.

Provision vid stämpeluppbörd.

Propositionen.

Den föreliggande propositionen, i vad den avser ändring av bestämmelserna i 42 § stämpelförordningen om provision vid stämpeluppbörd, är föränledd av ett av Svea hovrätt till Kungl. Maj:t avgivet yttrande, däri hovrätten påpekat, att bestämmelserna i stämpelförordningen och domsagostadgan den 12 juni 1925 (nr 166) stode i en viss motsättning till varandra, i det att enligt avfattningen av 42 § i stämpelförordningen vikarie för häradshövding syntes berättigad till provision på av honom försålda stämplat, likväl endast under förutsättning att vikarien jämlikt 29 § i samma förordning själv i räkning erhållit stämplat för försäljning, varemot enligt domsagostadgan häradshövdingen, med undantag för visst i 34 § i stadgan angivet fall, även under ledighet ägde själv uppbära stämpelprovision. Enligt hovrättens mening kunde denna bristande överensstämmelse mellan de båda författningarna lämpligen avhjälpas genom ett supplerande stadgande i 42 § i stämpelförordningen av innehåll, att vad om vikarie för häradshövding i hithörande avseende särskilt stadgades skulle lända till efterrättelse.

Till det vid propositionen fogade statsrådsprotokollet har föredragande departementschefen anført, att den av hovrätten påpekade motsättningen otvivelaktigt föreläge samt att denna bristande överensstämmelse, som visserligen icke vållat några svårigheter i tillämpningen, syntes böra undanröjas genom ett tillägg i 42 § i stämpelförordningen av det innehåll hovrätten förordat.

Utskottet.

Utskottet har icke funnit anledning till erinran mot propositionen i denna del.

Hemställan.

Under åberopande av vad ovan anförts får utskottet hemställa,

att riksdagen måtte — med förklarande att Kungl. Maj:ts förevarande proposition nr 201, i vad den avser stämpelavgift för expeditioner i vissa fattigvårdsmål och därmed jämförliga mål, icke kunnat oförändrad god-

kännas samt med bifall till samma proposition, i vad den avser provision vid stämpeluppörd — antaga följande

Förslag

till

förordning om ändring i vissa delar av förordningen den 19 november 1914 (nr 383) angående stämpelavgiften.

Härigenom förordnas, att 7 och 42 §§ i förordningen den 19 november 1914 angående stämpelavgiften skola i nedan angivna delar erhålla följande ändrade lydelse:

7 §.

Från stämpelavgift enligt detta kap. är kronan befriad.

Dessutom äro från stämpelavgift enligt detta kap. befriade:

akademier — — — nyttjanderätt;

barnavårdsnämnder; dock att stämpelfrihet icke äger rum i sådana fall, då barnavårdsnämnd för talan för kommun i mål mot annan kommun eller mot allmän anstalt eller inrättning angående tillämpning av lagen om samhällets barnavård;

fattigvårdssamhällen och fattigvårdsinrättningar; dock att stämpelfrihet icke äger rum i mål mellan fattigvårdssamhällen eller mellan allmän anstalt eller inrättning och fattigvårdssamhälle angående tillämpning av lagen om fattigvården;

förklarande part i fattigvårdsmål, annan än fattigvårdssamhälle, och i mål angående tillämpning av lagen om samhällets barnavård, annan än barnavårdsnämnd eller kommun, beträffande beslut, vilket enligt lag bör genom vederbörande myndighets försorg honom delgivas;

hushållningssällskap — — — ägare;

kommuner i mål och ärenden angående tillämpning av lagen om samhällets barnavård; dock att stämpelfrihet icke äger rum i mål mellan kommuner eller mellan allmän anstalt eller inrättning och kommun;

kommuner — — — överförmyndare.

Frihet — — — yrkesinspektionen.

Konungen — — — hamnar.

42 §.

I — — — provision.

Har — — — åter.

Har — — — försäljningssumma; dock att vad om vikarie för häradshövding i hithörande avseende är särskilt stadgat skall lända till efterrättelse.

Skall — — — provisionsbeloppet.

Denna förordning träder i kraft den 1 januari 1927.

I anledning av förevarande proposition, i vad den avser ändring av 1 § stämpelförordningen, kommer utskottet att framdeles avgiva betänkande, vilket utskottet härmed får för riksdagen

anmäla.

Stockholm den 14 maj 1926.

På bevillningsutskottets vägnar:

ERIK RÖING.

Närvarande: herrar Röing, Johan Nilsson i Kristianstad, Rune, Bärg, Björnsson, Borell, Johan Bergman, Jönsson i Boa, Lithander*, Hedlund i Östersund, Olsson i Golvvasta, Bengtsson i Kullen, Jönsson i Slätåker, Ericson i Oberga, Åström, Björklund, Olsson i Gävle, Elof Ljunggren och Granath.

* Icke närvarit vid justeringen av betänkandet.
